

TAČKA V

НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВИЈЕЋУ ФИЛОЗОФСКОГ ФАКУЛТЕТА У НИКШИЋУ

Изабрани смо у Комисију за преглед и оцјену мастер рада са насловом „Мјерење димензија мрачне тријаде код здравствених радника“, који је предала Андреа Терзић Пејовић. Захвљујемо се на указаном повјерењу и, по обављеном послу, подносимо следећи

ИЗВЈЕШТАЈ

Мастер рад Андрее Терзић Пејовић „Мјерење димензија мрачне тријаде код здравствених радника“ има 48 страница компјутерског слога (латиница) и састоји се из следећих дјелова: Увод (3-5), Теоријски дио I 1. Мрачна тријада (5), 1.1. Макијавелизам (6-9), 1.2. Психопатија (9-12), 1.3. Нарцизам (12-15), 2. Професија здравствених радника (15), 2.1. Истраживања црта личности здравствених радника (16-20), Методолошки дио II, 3. Проблем и предмет истраживања (20-21), 4. Метод и процедура истраживања (21-22), 5. Варијабле и хипотезе (22-24), 6. Инструменти (24), 7. Узорак и његове карактеристике (27-33), 7.1. Процјена нормалности расподеле (33-37), 8. Резултати, 8.1. Испитивање разлике међу групама здравствених радника и опште популације у изражености црта мрачне тријаде (37-39), 8.2. Испитивање разлике у изражености црта мрачне тријаде код доктора и медицинских сестара (39-41), 8.3. Испитивање везе демографских варијабли и изражености црта мрачне тријаде код здравствених радника и испитаника опште популације (41-43), 8.4. Испитивање повезаности ставова према узимању мита и изражености црта мрачне тријаде код здравствених радника и опште популације (43-45), Дискусија и закључак (45-49).

Мастер рад има апстракт на, ја бих рекао, српском језику и енглеском језику (са кључним

ријечима). У списку коришћене литературе на српском, српско-хрватском и енглеском језику има 45 јединица.

Рад садржи Прилог 1, са упитником и питањима којима је циљ да испитају демографске варијабле, да ли испитаници раде као здравствени радници (доктори или медицински техничари), да ли су имали конфликте на радном мјесту, да ли желе боље радно мјесто, да ли мисле да су им људи захвални за њихов посао, да ли би узели мито, да ли сматрају да је доношење поклона здравственим радницима нешто што не би требало радити.

Рад такође садржи Прилог 2 са супскалом Макијавелизма и 7 ставки за петостепену процјену, Прилог 3 са супскалом Нарцизма и 7 ставки за петостепену процјену и Прилог 4 са супскалом Психопатија и 7 ставки за петостепену процјену.

У Уводу ауторка овог мастер рада наводи да је „инспирација“ за наведену тему потекла из различитих коментара, како коментара уживо, тако и коментара са друштвених мрежа и портала у којима је ријеч о несавјесном раду медицинских радника, о честом узимању мита, као и о тенденцији медицинских радника за материјалним статусом и положајем у друштву, за високом зарадом и ел., те да су је овакви коментари, поред оних позитивних што афирмишу професију медицинара, навели на идеју да је ту тему потребно дубље истражити, па се у склопу такве перцепције проблема појавила идеја о мрачној тријади и њеној изражености код здравствених радника. Са наведеном „инспирацијом“, како то кандидаткиња назива, потврђена је, сматрамо, озбиљна осјетљивост и рецептивност за „живе“ проблеме на које психологија као струка има да се осврне и њима посвети. Са задовољством ћемо додати да смо овакву склоност наше колегинице Андрее Терзић Пејовић већ уочили и при изради дипломског рада, који је за тему имао поређење студената психологије, англистике и економије на димензији анксиозности.

У теоријском дијелу рада, наводе се, а онда и приказују три димензије мрачне тријаде:

1. Макијавелизам са њеним манипулативним склоностима у остваривању властитих циљева, често на штету других, па се ова варијабла надаље описује кроз неповјерење, потребу за контролом, тежњом за очувањем статуса и неморалном манипулацијом. Наведени су подаци из литературе који показују да ће, поред економије и адвокатуре, као

занимања која гарантују веће материјалне добити, макијавелисти у исте сврхе бирати медицину и психологију. При томе, наведене су најупадљивије особине које чине макијавелизам.

2. Психопатија са њеним одсуством емпатије и кајања, неодговорношћу, безобзирношћу и другим дефектима у карактеру, као што су превртљивост и склоност лагању, али и са добром способношћу за разликовање доброг и лошег, јесте психолошки проблем који је привукао и водећа имена ове науке, као што су С. Фројд, Ф. Александер итд.. Рад наводи студије из којих се да видјети заступљеност психопатије у појединим струкама и, прије свега, набројане су оне особине које у једном раду Међедовић прегледно наводи, од површног шарма, преко одсуства осјећања кривице, до живота по принципу „од данас до сјутра“.

3. Нарцизам, почињући од свепрожимајућег обрасца грандиозности и самоважности, уз Фројдово разликовање примарног и секундарног нарцизма, мастер рад наглашава разлику између прикривених или рањивих нарциса од грандиозних са њиховом ароганцијом и доминантношћу. Као кад су у питању претходна два члана мрачне тријаде, и у случају нарцизма је показана склоност и спремност кандидаткиње да, са довољним степеном исцрпности, а у сажетој форми, прикаже сложене психолошке конструкте.

Исте те склоности и особине показане су и при одређивању професије здравствених радника (2) и њихових особина личности (2.1.), увијек уз тачно позивање на податке који се, на основу приказа емпиријских истраживачких резултата, налазе у одговарајућој литератури.

У методолошком дијелу рада речено је да је, поред главног циља истраживања, који је имао да утврди у којој мјери су изражене црте мрачне тријаде код здравствених радника у поређењу са припадницима опште популације, постављено и неколико специфичних циљева:

- Утврђивање разлика у изражености мрачних црта између група са различитим дужинама радног стажа, као и постојања конфликтних ситуација на послу.

- Разлике у мрачним особинама између доктора и медицинских сестара/техничара
- Разлике у мрачним особинама с обзиром на евентуално позитиван став према узимању мита.

Уз шест (6) независних варијабли: 1: Здравствени радници (да/не), 2: Пол (м/ж), 3: Сукобљавање са колегама (физичко, вербално, оговарање, сплеткарење, подметање, те „ништа од наведеног“), 4: Радни стаж, 5: Старост, 6: Мрачне особине, њих три, са било вишим било нижим скором и четири (4) зависне варијабле: нарцизам, макијавелизам, психопатија, подмићивање, те уз инструменте који их мјере: Паулусова скала *Short dark triad*, са 21-им ајтемом (7/7/7) и упитници за остале поменуте варијабле, формулисане су четири хипотезе које ће у самом емпиријском истраживању бити подвргнуте провјерама на узорку од 50 медицинских радника и исто толико (50) припадника опште популације, и које ћемо изложити и прокоментарисати уз резултате из којих су изведене.

Мастер рад је приказао дати узорак према полу, кадру, према увјерењу испитаника да ли су им људи захвални за посао који обављају, према томе да ли испитаници обављају и друге послове осим тренутне професије, према увјерењу да ли их други људи поштују, на основу тога да ли су чули да њихове колеге узимају мито и на основу увјерења да је доношење поклона здравственим радницима нешто што не би требало да се ради.

Мастер рад приказује и графички дистрибуције скорова на све три варијабле мрачне тријаде, те се тако јасно види да све дистрибуције одступају од нормалне, макијавелизам и нарцизам на страну виших вриједности, а психопатија на страну нижих.

Држећи се хипотеза које су формулисане, има се рећи следеће:

X1, што је гласила да ће здравствени радници имати значајно ниже скорове на скалама мрачне тријаде у односу на испитанике опште популације (психопатија, макијавелизам, нарцизам) није потврђена.

X2, што је гласила да ће група здравствених радника који раде као доктори (без обзира на специјалност) у већој мјери испољавати црте мрачне тријаде, нарочито нарцизам, у односу

на здравствене раднике са нижим звањем, је дјелимично потврђена (разлика постоји на димензијама макијавелизма и нарцизма, док разлика изостаје у случају психопатије).

X3, што је гласила да ће демографске варијабле бити значајно повезане са вишим скоровима на мрачној тријади код здравствених радника, дјелимично је потврђена (особе које су имале прилику да сплеткаре и подмећу су имале више скорове на димензији макијавелизма, а они испитаници са вишим вриједностима на скали психопатије су чешће имали вербалне и физичке конфликти).

X4, која је гласила да ће бити установљена позитивна повезаност између склоности ка узимању мита и виших скорова на димензијама мрачне тријаде код здравствених радника, није потврђена.

Према томе, из расположивих резултата и провјере изложених хипотеза, рекло би се да у погледу особина мрачне тријаде нема битнијих разлика између здравствених радника са једне и опште популације са друге стране. С обзиром да професија здравственог радника спада у тзв. помажуће професије, овај резултат не можемо сматрати повољним, пошто би по природи ствари здравствени радници морали да имају боље тј. ниже резултате на мрачној тријади.

Сматрамо да је потребно још једном истаћи да је кандидаткиња врло подесно одабрала тему за своје мастер истраживање, да тема „удара“ у врло важан друштвени проблем и то утолико више што је својевремено одређена европска комисија оцијенила да је црногорска медицина последња у Европи, те да ваља рачунати са тиме да ће овакав мастер рад, под одређеним условима, имати утицаја да се та неславна чињеница поправи.

Према свему реченом, не може бити неочекивано да Комисија констатује да је у овај мастер рад кандидаткиња уложила потребно знање и стручност, ~~је~~ да је испољила способност за пажљиву и прецизну анализу, као и ^{у за} извођење валидних закључака.

И зато је Комисија мишљења да мастер рад Андree Терзић Пејовић у потпуности испуњава стандарде за мастер радове и да нам, при томе, саопштава неке битне чињенице о здравственим радницима у Црној Гори. Стога препоручујемо Наставно-научном вијећу Филозофског факултета да мастер рад Андree Терзић Пејовић прихвати као успјешно урађен, као и да одреди комисију за одбрану. Предлажемо да комисија буде у истом саставу као и Комисија за преглед и оцјену.

Никшић,
Децембар 2024.

1. Драгана Симић, ректор
2. Драгана Симић
3. Милош Ђокић

UNIVERZITET CRNE GORE
FILOZOFSKI FAKULTET
NIKŠIĆ

5-2-2025.

ORG JED.	BROJ	PRIOG	VRUEDNOST
01	459		

PREDLOG ODLUKE –Tačka 4/1

UNIVERZITET CRNE GORE

Filozofski fakultet

Broj:

Nikšić,

Na osnovu člana 22 stav 2 Pravila studiranja na master studijama Vijeće Filozofskog fakulteta je na sjednici 24. 2. 2025. godine donijelo

ODLUKU

I

Usvaja se izvještaj Komisije za ocjenu master rada **Mjerenje dimenzija mračne trijade kod zdravstvenih radnika** Andree Terzić, studentkinje na Studijskom programu za psihologiju na Filozofskom fakultetu.

II

Komisija iz stava I ove Odluke će u skladu sa Pravilima studiranja na master studijama organizovati odbranu predmetnog master rada.

DEKANKA

Dostaviti:

- Članovima komisije
- Uz Zapisnik sa Vijeća Fakulteta Prof. dr Tatjana Novovića
- a/a

UNIVERZITET CRNE GORE

FILOZOFSKI FAKULTET

VIJEĆU

Odlukom Vijeća Filozofskog fakulteta, br. 01- 1579/4 godine, imenovana je Komisija za ocjenu master rada pod naslovom *Uticaj upotrebe računara na aktivnost učenika u nastavi prirode* kandidatkinje Janjalija Ive.

U skladu sa članom 22, stav 1, Pravila studiranja na postdiplomskim studijama, Komisija podnosi sljedeći

IZVJEŠTAJ

Iva Janjalija, student postdiplomskih studija Studijskog programa za obrazovanje učitelja na Filozofskom fakultetu u Nikšiću, uradila je master rad na temu „Uticaj upotrebe računara na aktivnost učenika u nastavi prirode“. Tema ovog rada odobrena je 3. februara 2022. godine, pod brojem 01 – 1579/4, na sjednici Vijeća Filozofskog fakulteta. Tom prilikom je odabrana komisija za njegovu ocjenu, u sastavu: prof. dr Dijana Vučković, Filozofski fakultet u Nikšiću, prof. dr Veselin Mićanović, Filozofski fakultet u Nikšiću i Dr Mirko Đukanović, Filozofski fakultet u Nikšiću, mentor. Nakon detaljnog uvida u sadržaj rada, Komisija podnosi Vijeću sljedeći izvještaj.

Master rad kandidatkinje Ive Janjalije, *Uticaj upotrebe računara na aktivnost učenika u nastavi prirode* napisan je na 79 stranica, u Times New Roman fontu sa proredom 1,5. Rad se sastoji od dvije cjeline (teorijski i empirijski dio), koje su tematski konkretizovane u odgovarajuće uže

oblasti. Nakon uvodnih razmatranja, teorijski dio rada struktuiran je u sedam tema i to: Osobnosti nastave Prirode u V razredu osnovne škole, Primjena računara u nastavi Prirode u V razredu osnovne škole, Efekti upotrebe računara u nastavi Prirode, Uslovi za pravilnu upotrebu kompjutera u učionici, Uticaj savremenih medija na aktivizaciju učenika u nastavi, Definisanje osnovnih pojmova, Dosadašnja istraživanja u vezi upotrebe računara u nastavi. U okviru druge tematske cjeline, koja se odnosi na metodološki pristup izabranoj problematici, detaljno je predstavljen metodološki koncept, a potom su sistematično prikazani rezultati istraživanja. Nakon funkcionalnog povezivanja teorijskog i metodološkog dijela rada, kandidatkinja je opsežno analizirala empirijsku evidenciju u okviru Zaključnih razmatranja.

Janjalija je teorijsku elaboraciju izabrane problematike zasnovala na relevantnim izvorima i publikacijama, te dobro selektovanim i prikazanim elektronskim izvorima. Na kraju su prilozi, odnosno instrumenti, koji su cjelishodno primijenjeni u datom istraživanju.

U uvodnom dijelu rada, Iva Janjalija pravi osvrt na tradicionalnu organizaciju nastavnog procesa u kom osnovnu i pomoćno-tehničku komponentu najčešće sačinjavaju jednostavna sredstva za demonstriranje, dok za savremenu nastavu ističe da se odnosi na nastavu u kojoj se implementiraju savremeni mediji. Nadalje ističe da škola mora biti organizovana na modernim principima i dostignućima savremene naučne teorije i prakse kako bi učenike osposobila da se snalaze u svijetu brzih promjena. Kandidatkinja Janjalija navodi da učenje pomoću računara doprinosi zadovoljavanju potrebe učenika u čijoj je prirodi radoznalost, odnosno želja za novim informacijama.

Kandidatkinja Janjalija u radu govori o nastavi kao kompleksnom procesu u okviru koje treba koristiti izvornu stvarnost, nastavna sredstva i pomagala, te sprovoditi vanučioničke aktivnosti. U okviru poglavlja u kom se navode osobnosti nastave prirode, ukazano je na Prirodu kao nastavni predmet koji ima veliku važnost za učenikov život zbog univerzalno primjenjivih vještina rješavanja problema i kritičkog mišljenja koje učenik koristi i razvija tokom školovanja i učenja. U poglavlju koje se odnosi na primjenu računara u nastavi prirode, kandidatkinja je apostrofirala zahtjeve savremeno organizovane nastave koja obuhvata implementaciju savremenih medija. Implementiranje digitalnih medija u brojne sfere, među kojima je i nastavni proces, doprinosi stvaranju okruženja u kom će se pružiti mogućnosti usvajanja znanja shodno personalnim mogućnostima i interesovanjima.

Kandidatkinja u nastavku govori o kontinuiranom razvoju informacijsko-komunikacijskih tehnologija (IKT) koje pružaju mogućnost stvaranja multimedijalnog nastavnog materijala koje učenici mogu analizirati samostalno ili uz pomoć svojih učitelja/ica. U ovom poglavlju ukazano je na kognivističku teoriju E. Mayer-a, kako bi se sagledali pravci saznanja potpomognuti primjenom multimedijalnih sredstava, te sam process formiranja pojmova. Svi pomenuti principi trebali bi biti zastupljeni u kreiranju obrazovnog softvera ili multimedijalnih prezentacija namijenjenih upotrebi tokom realizacije nastave Prirode. U radu je skrenuta pažnja na alate za izradu prezentacija koji se najčešće koriste za prikaz sadržaja u vidu slajdova koji uključuju i elemente za uređenje teksta, slike i grafike, te modalitete za njihovu manipulaciju (animacije i prelazi). Od najčešće korišćenih programa za izradu prezentacija, u radu su navedeni: Microsoft Power Point, Prezi, OpenOffice Impress i Google Docs Presentations. Takođe, u radu su date smjernice oko upotrebe alata, te navedeni primjeri izrade multimedijalnih prezentacija u programima Prezi i PowerPoint. Budući da novi trendovi u obrazovanju ukazuju da nastavni sadržaj treba prilagoditi digitalnom dobu, u daljem toku rada razmotreni su i načini podsticanja upotrebe najrazličitijih digitalnih obrazovnih igara u nastavi Prirode. Budući da multimedijalno obrazovno okruženje doprinosi izmjeni uloge nastavnika i učenika, u radu je posebno poglavlje posvećeno pomenutoj problematici. Apostrofirano je da nastavnik i učenici u kompjuterski posredovanoj nastavi treba da ostvare partnerski odnos.

U metodološkom dijelu rada, Janjalija predstavlja problem i predmet istraživanja, cilj i vodeća istraživačka pitanja koja se odnose na primjenu savremenih medija u nastavi. Osnovna istraživačka metoda u ovom istraživanju je deskriptivna, dok je od istraživačkih tehnika u radu upotrijebljena tehnika anketiranja. Kandidatkinja je ispitanicima postavljala pitanja u vezi sa aktivnostima učenika u procesu usvajanja novih sadržaja putem multimedijalnih predavanja, pri tom ih upoređujući sa aktivnostima učenika u prosecu nastave gdje je dominantno predavanje. Pitanja su se odnosila i na najzastupljeniji program koji učitelji koriste za izradu prezentacija, te koliko su škole opremljene za organizaciju nastave Prirode u okviru koje se koristi računar. Pored anketnog upitnika za nastavnike, na anketnom upitniku za učenike našla su se pitanja u vezi sa intenzitetom zastupljenosti računara tokom realizacije nastave Prirode, interesovanjima učenika za sadržaje koji se prezentuju pomoću PowerPoint prezentacija, te pitanje u vezi sa željom učenika o učestalijoj zastupljenosti časova na kojima

se koriste multimedijalne prezentacije. Populaciju u ovom istraživanju predstavljali su učitelji/ce i učenici/ice petih razreda iz škola sa teritorije opštine Kotor. Uzorak ovog istraživanja je hotimičan, a obuhvatio je učenike/ice i učitelje/ice petih razreda. Upitnikom je obuhvaćeno 100 učenika petog razreda i 45 učitelja.

U trećem dijelu rada urađena je opsežna i pregledno struktuirana analiza rezultata dobijenih istraživanjem. Prikupljeni podaci su obrađeni kvalitativno i kvantitativno, a potom su rezultati istraživanja interpretirani tekstualno i grafički. Odgovori su obrađeni u skladu sa primjenjenom kvalitativnom metodologijom. Na osnovu prikupljenih empirijskih pokazatelja, Janjalija u zaključnom dijelu rada detaljno razmatra istraživačka pitanja i hipoteze, izvodi zaključke, otvarajući nove ideje o mogućnostima primjene savremenih medija sa aspekta pospješivanja kvaliteta realizacije nastave Prirode.

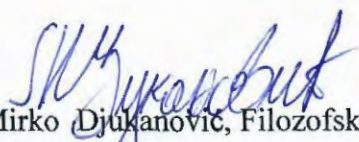
Sumirajući rezultate istraživanja, kandidatkinja konstatuje da je istraživanje ukazalo da upotreba računara u nastavi Prirode značajno doprinosi većoj aktivnosti učenika petog razreda, što utiče i na poboljšanje kvalitet nastave. Nadalje, rezultati ukazuju i na značaj digitalnih alata u savremenoj nastavi, koji ne samo da podstiču aktivnost učenika, već doprinose stvaranju kreativnog i interaktivnog okruženja. Kandidatkinja je došla i do zaključka da korišćenje računara u nastavi Prirode značajno povećava aktivnost i motivaciju učenika petog razreda, pri tom doprinoseći i kvalitetnijem usvajanju znanja, te kreativnijem pristupu učenju. Istraživanje potvrđuje da digitalni alati (poput multimedijalnih prezentacija i didaktičkih igara), podstiču motivaciju, kreativnost i interakciju učenika, čineći nastavu dinamičnijom i zanimljivijom. Janjalija potvrđuje da primjena računara doprinosi boljem razumijevanju sadržaja i omogućava učenicima lakše usvajanje novih znanja kroz interaktivan pristup, pri čemu i učiteljima/cama olakšava organizaciju i izvođenje nastave na inovativan način.

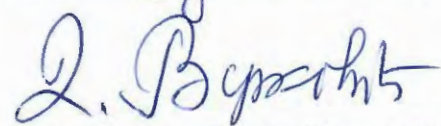
Odgovarajući argumentovano na postavljene hipoteze i pozivajući se na empirijsku evidenciju, Janjalija daje pedagoške implikacije šta bi u narednom periodu mogli preduzeti istraživači približnih afiniteta. Takodje, kandidatkinja smatra da bi realizovano istraživanje moglo biti dobra polazna tačka za dalje ispitivanje o efikasnosti upotrebe savremenih medija u nastavi Prirode.

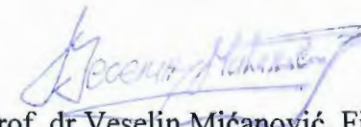
ZAVRŠNA OCJENA RADA

Imajući u vidu navedenu argumentaciju koja ukazuje na kvalitet, relevantnost, svrsihodnost i inovativnost master rada kandidatkinje na temu koja je aktuelna i višestruko značajna, Komisija je pozitivno ocjenila rad, te predlaže Vijeću Filozofskog fakulteta da usvoji Izvještaj i odobri javnu odbranu teze pod nazivom: *Uticaj upotrebe računara na aktivnost učenika u nastavi Prirode*, kandidatkinje Ive Janjalije.

KOMISIJA:

Dr Mirko Djukanović, Filozofski fakultet – Nikšić

Prof. dr Dijana Vučković, Filozofski fakultet – Nikšić

Prof. dr Veselin Mićanović, Filozofski fakultet – Nikšić

UNIVERZITET CRNE GORE
FILOZOFSKI FAKULTET
NIKŠIĆ

PRIMLJENO: 6.2.2025.			
DR. IVE	DR. IVE	PROLOG	VRJEDNOST
01	479		

PREDLOG ODLUKE –Tačka 4/2

UNIVERZITET CRNE GORE

Filozofski fakultet

Broj:

Nikšić,

Na osnovu člana 22 stav 2 Pravila studiranja na master studijama Vijeće Filozofskog fakulteta je na sjednici 24. 2. 2025. godine donijelo

O D L U K U

I

Usvaja se izvještaj Komisije za ocjenu master rada **Uticaj upotrebe računara na aktivnost učenika u nastavi prirode** Ive Janjalije, studentkinje integrisanih akademskih studija Studijskog programa za obrazovanje učitelja na Filozofskom fakultetu.

II

Komisija iz stava I ove Odluke će u skladu sa Pravilima studiranja na master studijama organizovati odbranu predmetnog master rada.

DEKANKA

Dostaviti:

- Članovima komisije
- Uz zapisnik sa Vijeća Fakulteta Prof. dr Tatjana Novovića
- a/a

UNIVERZITET CRNE GORE
FILOZOFSKI FAKULTET

VIJEĆU

Odlukom Vijeća Filozofskog fakulteta Univerziteta Crne Gore, na sjednici koja je održana 30. 12. 2022. godine, imenovana je komisija u sastavu prof. dr Lidija Vujačić (predsjednica), prof. dr Vuk Vuković (član) i prof. dr Dijana Vučković (članica) za ocjenu magistarskog rada *Postmoderno doba, mobilne aplikacije za upoznavanje partnera i nova vrsta osjećajnosti* kandidatkinje Jelene Bigović sa Studijskog programa za sociologiju.

U skladu sa članom 24, stav 1, Pravila studiranja na postdiplomskim studijama, Komisija podnosi sledeći

IZVJEŠTAJ

Osnovni podaci o kandidatu

Kandidatkinja Jelena Bigović je rođena 26.09. 1982. u Omišlju (Hrvatska). Osnovu školu i gimnaziju je završila na ostrvu Krk (Hrvatska), a studije sociologije (stepen specijalista) 2009. godine na Filozofskom fakultetu Univerziteta Crne Gore. Nakon studija kandidatkinja Jelena Bigović je radila u Primorsko-goranskoj županiji različite poslove koji nijesu striktno vezani za poziv sociologa, ali jesu indirektno srodni. Treba istaći da je više godina radila kao viša stručna saradnica (trenutno je angažovana i kao voditeljica) Odsjeka za društvene djelatnosti i opšte poslove u njenoj matičnoj opštini, kao i da ima bogato iskustvo u turističkoj privredi kroz različite poslove, što sve, u širem kontekstu, može biti iskustvena spona sa njenim bazičnim obrazovanjem iz široko tumačene oblasti sociologije i, nadasve, njenim pofesionalnim preferencijama. Otuda i ne čudi kandidatkinjin odabir teme master rada (*Postmoderno doba, mobilne aplikacije za upoznavanje partnera i nova vrsta osjećajnosti*), jer je on neka vrsta logičnog nastavka njenih interesovanja još iz studenskih dana, odabira teme za specijalistički rad itd. kada je kao odličan

student pokazala visok stepen sociološke imaginacije, pa i kreativne „provokacije”, teoriskog znanja, kao i praktične primjene vještina uz pomoć kojih dobar sociolog analizira fenomene modernog, i još prije postmodernog, doba u kojem živimo. Kandidatkinja Bigović je uvijek imala hrabrobrosti da se uhvati u koštac sa izazovima novog vremena i da ih kroz sociološku „lupu” uspješno problematizuje. Takođe treba naglasiti da Jelena Bigović posjeduje i druge vještine i kompetencije, između ostalog, poznaje složene digitalne programe, kao što odlično vlada engleskim jezikom i služi se italijanskim. Takođe, kandidatkinja Jelena Bigović je i tokom studija pokazala komunikacione vještine u radu sa kolegama studentima, potom i poslovne vještine (preciznost, tačnost, odgovornost i sl.) uz stalno interesovanje i nadgradnju za široki spektar socioloških tema.

Osnovni podaci o magistarskom radu

Predmet magistarskog rada *Postmoderno doba, mobilne aplikacije za upoznavanje partnera i nova vrsta osjećajnosti*” kandidatkinje Jelene Bigović je, prije svega, savremeno hipermedijalizovano društvo u kojem se i društveni odnosi mijenju onako kako se (pre)brzo razvijaju tehnologije koje se posebno odnose na masovne medije i kulturu koju kreiraju. U takvom dobu (mnogi društveni teoretičari ga definišu kao „doba brzine”) se redefinišu i društveni odnosi, kao što se javlja nova vrsta osjećajnosti, pa i čulnosti. Inače, konceptom društvenosti i refleksivnosti društvenog života kao *par excellence* sociološkom temom se bavio još davne 1903. godine njemački sociolog G. Zimel (G. Simmel) u eseju *Veliki gradovi i duhovni život* proučavajući fenomen metropolisa i međuljudskih odnosa u njima, na prelazu iz predmodernog u moderno doba, upravo ukazujući da se s razvojem velikih gradova mijenja dinamika i vrsta međuljudskih odnosa, odnosno javlja jedan poseban oblik individualnosti kao oblik odbrambene strategije koja je posljedica sve brže razmjene spoljašnjih i unutrašnjih utisaka, velikog broja društvenih odnosa sa kojima ljudi ne mogu lako da se izbore.

Koncept zajedništva se posebno atomizirao u savremenom, visokotehnologizovanom, hipermedijalizovanom dobu gdje poznanstvo i prijateljstvo dobijaju nove oblike, a „instant” veze postaju najčešći oblik interakcija i socio-emotivnih odnosa. Naime, globalne tehnološke,

ekonomske i uopšte društvene promjene, uz medijsku pokrivenost svakog segmenta individualnog i kolektivnog života su, iz korijena, redefinisali donedavni način života i u njemu društvene odnose i sfere djelovanja, od ekonomije preko kulture, zabave, sporta preko politike i ideologije do koncepta ljubavnih veza, sfere rada i odmora, poimanja uspjeha itd. Zapravo, medijska hiperrealnost mijenja iz osnova naš stvarni život pa u njoj obitava i virtuelno prijateljstvo, najviše kroz fenomen društvenih mreža kao platformi koje omogućavaju uspostavljanje društvenih odnosa, kao i tzv. fluidnu ljubav koja ostaje bez suštinske realizacije. Z. Bauman, upravo, u *Tekućoj modernosti* (2011) piše o okrenutosti sebi i doživljaju usamljenosti koji prati to osjećanje, kao i sve češću pojavu nesigurnosti u međuljudskim relacijama, strahu od razočarenja itd.. Isti autor u *Fluidnom životu* i *Fluidnoj ljubavi* (2009a, 2009b) razotkriva sve slojeve novih društvenih odnosa koje „koncipiraju” nove tehnologije indukujući i nove životne stilove i oblike društvenosti. Tako, kako navodi Z. Gudović (2020) kod nove „digitalne“ generacije se izrodila protivriječna pojava koja se kreće od verbalnog podržavanja ljubavi i seksa, ali i njihovog odlaganja, redeg upražnjavanja, jer se percipiraju kao sekundarni.

Može se reći da je naša realnost postala, kako je to još Bodrijar zapazio, sve više simulakrum i raspršeni mozaik svakodnevnih aktivnosti bez suštinskog značenja, u kojem opijajuće, nadasve medijske, slike i zvuci dodatno brišu granicu između realnog i nadrealnog. Isto tako naši identiteti postuliraju između stvarnog i simboličkog, odnosno realnog i virtuelnog pri čemu je *Ja* jednako konstruisano i na prirodnom i tehnološkom nivou. Kako kandidatkinja navodi, „U vremenu interneta, internet *streaming* usluga, npr. Netflix i HBO-a, internet kupovine, društvenih mreža, nenaučnih putovanja u svemir, tehnologija je prodrila i u intimnu sferu čovjekova života” (str. 9). Ona, dalje, apostrofira da društvene mreže sve više zamjenjuju fizičke susrete i druženja, kao što se za tradicionalne načine upoznavanja sve češće, kao alternativa, primjenjuju mobilne aplikacije. Ipak, pozivajući se na S. Lee (2017) kandidatkinja smatra da „online dating nije novost od prije 20-ak godina, već da su i prije ere interneta postojali lični oglasi, a puno prije toga i gravirani simboli u spiljama kojima se komuniciralo i prenosila čežnja za drugim ljudskim bićem” (str. 9). Mnogo kasnije, s prvim štampanim novinama, pokrenuti su i prvi oglasi lične prirode itd. Mobilne aplikacije za pronalazak partnera su, stoga, samo još jedna, u skladu sa sofisticiranom tehnologijom u savremenom dobu, manifestacija onoga što ljudi čine vjekovima, stvarajući načine i sredstva za pronalazak ljubvi i partnerstva.

Jelena Bigović se u master radu bavi, dakle, fenomenologijom posmodernog društva, najprije kroz redefinisani koncept ljubavi analizirajući različite vrste, odnosno tumačenja emocija u međuljudskim odnosima, njihovu složenost, trajnost itd. Problemski je master koncipiran kroz dvije cjeline, od kojih se u prvoj analiziraju opšti pojmovi vezani za postmodernu doba, dok se u drugom konkretno istražuju mobilne aplikacije za romantično povezivanje i njihovi efekti, odnosno u prvom dijelu master rada kandidatkinja tumači pojam postmodernosti kroz različite kulturološke teorije i obrasce imajući u vidu da je on ključan za mnoge savremene društvene promjene, a nakon toga slijede djelovi, koji zaokružuju empirijski drugu cjelinu, posvećenu opisu mobilnih aplikacija za upoznavanje partnera (digitalni alati, efekti itd.), potom je, radi komparacije, prezentovano nekoliko sprovedenih istraživanja u Europi i SAD-u te su analizirani rezultati tih istraživanja. Svakako, glavno istraživanje o aktuelnom stanju u praktikovanju mobilnih aplikacija pri traženju partnera je sprovedeno u Hrvatskoj i Crnoj Gori.

Najveći dio rada je, zapravo, posvećen istraživanju aktuelnog stanja u praktikovanju mobilnih aplikacija pri traženju partnera u Hrvatskoj i Crnoj Gori (spovedena je ankete sa precizno formulisanim pitanjima u upitniku sa namjerom da se ispita učestalost upotrebe mobilnih aplikacija u svrhu pronalaska partnera, trajanje uspostavljenih veza, zadovoljstvo tom vezom, kao i stavovi o vrijednosti ljubavi u saremenom dobu, prepoznatom kao dobu brzine, kratkotrajnih i sve više površnih međuljudskih odnosa. Za tu svrhu je, dakle, sprovedeno anonimno anketiranje u okviru kojeg su ispoštovali svi etički standardi u skladu sa sociološkim istraživačkim kodeksom, imajući posebno u vidu delikatnost teme, odnosno postavljenih pitanja. Kandidatkinja je u posljednjem dijelu sumirala i sintetisala rezultate istraživanja. Na kraju rada je dat popis korišćene literature, a u vidu priloga i anketni listić koji je poslužio za prikupljanje podataka.

Oslanjajući se na aktuelne društvene teorije kandidatkinja Bigović na svoj originalan način „osvjetljava” vrijeme u kojem živimo i sve novine koje nam je donijelo, posebno kroz razvoj informacijsko-komunikacijske tehnologija koje su redefinisale cjelokupnu svakodnevnicu. Uz pomoć novih digitalnih alata komunikacija i druženje su se „premjestili” u virtualni svijet što posljedično utiče i na način na koji savremeni pojedinci izražavaju svoj identitet. Ona zaključuje da su mobilne *dating* aplikacije nastale kao svojevrsni odgovor na brzinu i površnost novog doba. „Ta kultura brzog zadovoljavanja želja i pragmatizam suvremenog čovjeka, koji se oslanja na efikasnost i optimizaciju svakog aspekta života, vodi do toga da su emotivne veze često svedene

na površne interakcije i brzu potrošnju pažnje" (71). Dalje zaključuje da „brzina postaje ključna karakteristika svakodnevnog života u postmodernom društvu, a kao takva utječe na načine na koje komuniciramo, radimo i doživljavamo svijet oko nas, stavljajući fokus na kratkoročne ciljeve i trenutnu satisfakciju" (str. 72). Takođe, kako navodi, u savremenom postmodernom dobu preispituje se, ili još više odbacuju, doskorašnje istine, vrijednosti, pa i (klasične) ideologije, politike itd. i naglašavaju relativnosti znanja i načina promišljanja tj. pristupa sebi i svijetu koji nas okružuje. Upravo je Žan Fransoa Liotar opisao naše vrijeme kao doba u kojem nestaju svi veliki narativi. Takođe, postmoderno doba pospješuje individualizam, ličnu slobodu, jedinstvenost pojedinca, naročito kroz sferu potrošnje (svega, od roba do identiteta), i, u neku ruku, narcizam, što je u suprotnosti sa doskorašnjom kulturom kolektivismom, snažnih porodičnih i srodničkih veza, zajedništva itd., što dodatno oslobađa i/li komplikuje društve odnose.

Digitalne tehnologije su nesporno promijenile način na koji se ljudi povezuju i kako grade socijalne odnose. Stoga se i aplikacije za upoznavanje mogu posmatrati kroz širi kontekst tumačenja ljubavi kao oblika veza (i vrste osjećanja) među ljudima, jer na neki način transformišu i samu čulnost, postaju produžena ruka ljudske prirode, odnosno dešava se „antropomorfizacija" medija, ili obrnuto.

Mišljenje i predlog Komisije

Na osnovu iznesene argumentacije o kvalitetu master rada *Postmoderno doba, mobilne aplikacije za upoznavanje partnera i nova vrsta osjećajnosti* kandidatkinje Jelene Bigović sa Studijskog programa za sociologiju Komisija predlaže Vijeću Filozofskog fakulteta da prihvati pozitivnu ocjenu i da se kandidatkinji odobri usmena odbrana master rada.

Komisija

Prof. dr Lidija Vujačić, Filozofski fakultet

Prof. dr Vuk Vuković, Fakultet dramskih umjetnosti

Prof. dr Dijana Vučković, Filozofski fakultet

Nikšić, 12. februar 2025.

UNIVERZITET CRNE GORE			
FILOZOFSKI FAKULTET			
NIKŠIĆ			
11. 2. 2025.			
PRILOG	VRJEDNOST		
01	520		

PREDLOG ODLUKE –Tačka 4/3

UNIVERZITET CRNE GORE

Filozofski fakultet

Broj:

Nikšić,

Na osnovu člana 22 stav 2 Pravila studiranja na master studijama Vijeće Filozofskog fakulteta je na sjednici 24. 2. 2025. godine donijelo

O D L U K U

I

Usvaja se Izvještaj Komisije za ocjenu master rada **Postmodernost, mobilne aplikacije za upoznavanje partnera i nova vrsta osjećajnosti** Jelene Bigović, studentkinje na Studijskom programu za sociologiju na Filozofskom fakultetu.

II

Komisija iz stava I ove Odluke će u skladu sa Pravilima studiranja na master studijama organizovati odbranu predmetnog master rada.

DEKANKA

Dostaviti:

- Članovima komisije
- Uz zapisnik sa Vijeća Fakulteta Prof. dr Tatjana Novovića
- a/a

UNIVERZITET CRNE GORE
FILOZOFSKI FAKULTET – NIKŠIĆ

VIJEĆU FILOZOFSKOG FAKULTETA

Komisija za ocjenu master rada Mirjane Bakrač

I Z V J E Š T A J

Studentkinja interdisciplinarnog master Studijskog programa za inkluzivno obrazovanje na Filozofskom fakultetu u Nikšiću, Mirjana Bakrač uradila je završni rad na temu **Uloga roditelja u inkluziji djece sa smetnjama iz spektra autizma u školskoj ustanovi**. Tema ovog rada je odobrena na sjednici Vijeća Filozofskog fakulteta i odabrana komisija za njegovu ocjenu, u sastavu: Prof. dr Tatjana Novović, prof. dr Nada Šakotić i prof. dr Dijana Vučković.

Kandidatkinja Bakrač je uspješno položila ispite predviđene nastavnim planom i programom interdisciplinarnog Studijskog programa za inkluzivno obrazovanje. Nakon temeljnog pregleda rada, Komisija Vijeću podnosi slijedeći izvještaj.

U uvodnom dijelu rada, kandidatkinja opsežno i argumentovano razmatra temeljne pretpostavke inkluzivnog modela, ukazujući na referentne okvire socijalnog koncepta, koji afirmiše najbolje interese djece sa posebnim obrazovnim potrebama. Pozivajući se na relevantne naučne teorije K.Rodžersa, L. Vigotskog, Ž.Pijažea, U.Bronfenbrenera o dječjim razvojnim kapacitetima, ali i značaju sociokulturnih determinanti u inkluzivnom procesu, kandidatkinja Bakrač ukazuje na značaj blagovremenog, stručnog i individualizovanog pristupa djeci i učenicima sa posebnim potrebama u redovnom obrazovnom sistemu. Budući da je tema rada, problematika djece sa smetnjama iz spektra autizma, kandidatkinja Bakrač obrazlaže teorijsko-naučne i empirijske nalaze i zaključke naučnika i stručnjaka o razlozima, manifestacijama i mogućim putevima funkcionalne integracije djece sa AS u redovni obrazovni sistem. U posebnoj tematskoj cjelini posvećenoj konkretnijem sagledavanju problematike autizma, kandidatkinja Bakrač ukazuje na neurobilošku osnovu ove smetnje pozivajući se na naučne priloge u savremenim studijama, u kojima se na temelju podataka dobijenih skeniranjem mozga identifikuju određeni neurohemijski mehanizmi koji ukazuju na uzroke autizma (Journal of Autism and Developmental Disorders,

2002). Noviji istraživački podaci, ističe kandidatkinja, ukazuju na visoku procentualnu zastupljenost djece s ovako kompleksnim smetnjama u opštoj populaciji, dok muškarci imaju četiri puta veću šansu da budu „pogođeni“ nego ženski dio populacije (CDC, 2014). Opisujući manifestne dimenzije djece/osoba sa smetnjama iz spektra autizma, kandidatkinja Bakrač podcrtava neobične obrasce pažnje, neočekivane reakcije na senzorne stimuluse i anksioznost (Agencija za odgoj i obrazovanje, 2008). Za sve smetnje iz ovog spektra, kandidatkinja Bakrač mapira nedostajuće komunikacijske sposobnosti i poteškoće u socijalnoj interakciji ove djece, te prisustvo stereotipnih ponašanja, interesovanja i aktivnosti. Roditeljsko angažovanje omogućava međusobno osnaživanje i škole i porodice, a sve više se sagledava kroz ukupan odnos roditelja i škole, kao i kroz indirektne i direktne aktivnosti roditelja koje obezbeđuju najbolji mogući akademski uspjeh i cijeli tok školovanja (Harris, Robinson, 2016).

Preuslov za ostvarivanje lične i socijalne samostalnosti osobe jeste adaptivno ponašanje koje čini skup praktičnih, konceptualnih i socijalnih vještina, pa u tom smislu kandidatkinja razmatra odgovarajuće metodičke pristupe, koji su efikasniji u radu sa autističnom djecom. Navodi i objašnjava primijenjenu analizu ponašanja (ABA), TEACCH (uslužni program za djecu sa autizmom i drugim smetnjama u razvoju), SPEPP (strukturiranje, pozitivni pristupi i očekivanja, empatija, adaptacija i povezanost), PECS, ili komunikacioni sistem za razmjenu slika za komunikaciju. Konačno, kandidatkinja Bakrač apostrofira značaj nastavnikove kompetentnosti i pozitivne implicitne pedagogije, budući da se kvalitet podrške djeci očituje, pored stručne potpore i kroz stimulisanje sigurnosti, samopouzdanja, samoregulacije kod djece/učenika. Iz perspektive odraslih, kvalitetan odnos podrazumijeva osjetljivost prema individualnim potrebama djeteta, sposobnost sagledavanja situacije iz djetetove tačke gledišta (usklađenost), kao i refleksivno-kritički pristup praksi i uvažavanje djeteta, uz pružanje adekvatne podrške (Pavlović Breneselović, 2012).

U polazištu metodološkog koncepta, M.Bakrač definiše vodeću istraživačku hipotezu: Pretpostavlja se da su roditelji na adekvatan način uključeni u rad sa djecom sa smetnjama iz spektra autizma u školi, sa učiteljima i stručnim saradnicima u timu doprinose njihovoj efikasnijoj inkluziji putem zajedničkog kreiranja i praćenja primjene IROP-a, kao i tokom drugih nastavnih i vannastavnih aktivnosti.

Glavnu hipotezu, usklađenu sa istaknutim ciljem, Bakračeva operacionalizuje kroz četiri podhipoteze. U metodološkom kvalitativno-kvantitativnom istraživačkom okviru, kandidatkinja

definiše metode i tehnike, a potom i istraživačke instrumente, pomoću kojih testira projektovane hipoteze. Istraživačku populaciju činili su roditelji, učitelji i stručni saradnici iz škola obuhvaćenih istraživanjem, uključujući OŠ „Ratko Žarić“, OŠ „Olga Golović“ i OŠ „Luka Simonović“. U istraživanju je učestvovalo 14 učitelja osnovnih škola sa dugogodišnjim radnim iskustvom, kao i 6 stručnih saradnika. U istraživanju je učestvovalo i 10 roditelja dece sa smetnjama iz spektra autizma čija deca pohađaju osnovne škole koje su bile dio istraživanja. Budući da su na temelju prikupljene empirijske evidencije podhipoteze potvrđene, kandidatkinja Bakrač zaključuje da je glavna hipoteza prihvaćena, prema kojoj se pretpostavilo da su roditelji na adekvatan način uključeni u rad sa djecom sa smetnjama iz spektra autizma u školi, te sa učiteljima i stručnim saradnicima doprinose njihovoj efikasnijoj inkluziji putem zajedničkog kreiranja i praćenja primjene IROP-a, kao i tokom drugih nastavnih i vannastavnih aktivnosti.

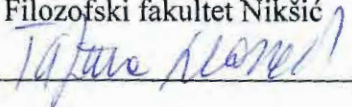
Na osnovu navedenog, Komisija konstatuje da master rad kandidatkinje Mirjane Bakrač, na temu: **Uloga roditelja u inkluziji djece sa smetnjama iz spektra autizma u školskoj ustanovi**, ispunjava normative koji važe za master radove, te stoga predlaže Vijeću Filozofskog fakulteta Univerziteta Crne Gore da odobri usmenu odbranu ovog rada.

Nikšić, februar, 2025.god.

Komisija, u sastavu:

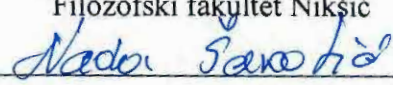
prof. dr Tatjana Novović

Filozofski fakultet Nikšić

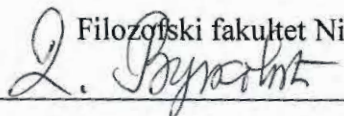
Prof. dr Nada Šakotić

Filozofski fakultet Nikšić

Prof. dr Dijana Vučković

Filozofski fakultet Nikšić

UNIVERZITET CRNE GORE			
FILOZOFSKI FAKULTET			
Nikšić			
19.2.2025			
PRILOG	OPIS	PRIMIO	VRUČENOST
01	603		

PREDLOG ODLUKE –Tačka 4/4

UNIVERZITET CRNE GORE

Filozofski fakultet

Broj:

Nikšić,

Na osnovu člana 22 stav 2 Pravila studiranja na master studijama Vijeće Filozofskog fakulteta je na sjednici 24. 2. 2025. godine donijelo

O D L U K U

I

Usvaja se Izvještaj Komisije za ocjenu master rada **Uloga roditelja u inkluziji djece sa smetnjama iz spektra autizma u školskoj ustanovi**, Mirjane Bakrač, studentkinje Studijskog programa za sociologiju na Filozofskom fakultetu.

II

Komisija iz stava I ove Odluke će u skladu sa Pravilima studiranja na master studijama organizovati odbranu predmetnog master rada.

DEKANKA

Dostaviti:

- Članovima komisije
- Uz Zapisnik sa Vijeća Fakulteta Prof. dr Tatjana Novovića
- a/a